

УДК 336.73

А.М. Герасимович, д.е.н., проф.

І.А. Герасимович, к.е.н., доц.

Н.А. Морозова-Герасимович, к.е.н.

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

АНАЛІЗ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛОМБАРДІВ

Розкриваються методичні засади аналізу діяльності ломбардів як в цілому, так і вперше їх кредитної діяльності.

***Ключові слова:** ломбард, капітал, пасиви, активи, кредитна діяльність, ризики, доходи, витрати, ефективність.*

Постановка проблеми. Практично відсутня методика аналізу, особливо кредитної діяльності, ломбардів, які за формою діяльності є кредитними установами. Це і викликало необхідність її сформулювати.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких вирішується дана проблема іншими вченими. Загальні підходи до діяльності та обліку ломбардів і обліку їх діяльності розкрито в Законі України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р., № 2664-III, а також в Положеннях і рекомендаціях Державної комісії з регулювання фінансових послуг України. Вивчення публікацій свідчить про майже повну відсутність як підручників, навчальних посібників, так і статей з методики аналізу ломбардів як кредитних установ. Тільки в навчальному посібнику А.М. Арістової [5] розглядаються загальні підходи за принципами аналізу промислових підприємств.

Метою статті є розробка і обґрунтування методичних засад, які забезпечують найбільш повний аналіз кредитної діяльності ломбардів, включаючи формування: капіталу, зобов'язань, активів та їх використання, кредитних ризиків, доходів, витрат та ефективності діяльності.

Викладення основного матеріалу (з його обґрунтуванням)

1. Особливості діяльності ломбарду

Аналіз діяльності ломбарду на вітчизняному ринку фінансових послуг уста © А.М. Герасимович, І.А. Герасимович, Н.А. Морозова-Герасимович, 2013 ним операцій, а саме:

- в структурі пасивів переважають власні кошти, а активів— дохідні активи;

- кредити під заставу майна видаються на короткий строк, без пролонгації;
- при несвоечасній сплаті відсотків або непогашення позички, закладене майно реалізується;
- відсоткові ставки перевищують ціну інших кредитних установ;
- короткий термін позик і їх забезпеченість високоліквідним майном забезпечують низький рівень кредитного ризику.

Метою аналізу діяльності ломбарду є оцінювання ризиків та дохідності його діяльності, а завданням аналізу — оцінювання: пасивів ломбарду з позиції їх ризику; активів ломбарду з позиції їх ризику і дохідності; фінансових результатів діяльності.

Інформаційним забезпеченням аналізу діяльності ломбарду є зовнішня та внутрішня інформація.

До **зовнішньої** інформації належать: дані державного реєстру фінансових установ; процентні ставки кредитного ринку; ціни ринку дорогоцінних металів та майна.

Внутрішня інформація – це: установчі документи; звітність, яку ломбарди подають до Держфінпослуг; дані бухгалтерського обліку; дані облікової та реєструючої систем; звіт про склад і структуру активів та пасивів ломбарду; звіт про діяльність ломбарду.

Аналіз має здійснюватися з урахуванням строку діяльності ломбарду, організаційно-правової форми, видів фінансових послуг та супутніх ломбардних послуг, наявності відокремлених підрозділів, партнерів та клієнтів.

У зовнішній моделі бізнесу основними партнерами ломбарду є банки, інші ломбарди, оцінювачі, аукціони, страховики, юридичні компанії. Клієнтами ломбарду можуть бути фізичні та юридичні особи.

Більшість клієнтів – фізичні особи.

Розкриємо методичні засади аналізу діяльності ломбардів за чотирма напрямками: аналіз пасивів; аналіз активів; аналіз кредитної діяльності; аналіз доходів і витрат та ефективності діяльності.

2. Аналіз пасивів ломбарду

Мета аналізу: встановлення тенденцій формування пасивів як джерел створення активів ломбарду.

Джерелом інформації для здійснення аналізу є баланси ломбарду за різні періоди (місячні, квартальні, річні).

Пасив балансу відображає наявність і структуру капіталу ломбарду, який він має у своєму розпорядженні для здійснення ліцензованої законодавчої діяльності. Щоб дати оцінку цьому

капіталу, його згруповано в окремій таблиці 1 за економічним змістом джерел його створення, тобто в розрізі власного, позиченого і залученого капіталів.

Аналіз капіталу здійснюється з використанням вертикального методу – на предмет оцінки його складу і структури та горизонтального методу – на предмет оцінки його динаміки.

Таблиця 1

Тенденції складу, динаміки та структури пасивів ломбарду

Статті пасиву балансу	На початку звітної періоду		На кінець звітної періоду		Відхилення	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	абсолютне, тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6	7
І. Власний капітал						
1. Статутний капітал	10,3	0,6	200,4	8,2	+190,1	в 19,5 раз
2. Додатково вкладений капітал	-	-	-	-	-	-

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
3. Інший додатковий капітал	3,1	0,1	4,6	0,1	+1,5	148,4
4. Резервний капітал	50,5	3,0	50,7	2,1	+0,2	100,4
5. Нерозподілений прибуток (непокрий збиток)	650,4	37,9	710,2	29,0	+59,8	109,2
6. Неоплачений капітал	-	-	-	-	-	-
7. Вилучений капітал	-	-	-	-	-	-
Усього власного	714,3	41,6	965,9	39,4	+251,6	135,2

капіталу						
II. Позичений капітал						
1. Довгострокові кредити банків	430,1	25,0	350,2	14,3	79,9	81,4
2. Інші довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-
3. Короткострокові кредити банків	40,4	2,3	150,1	6,1	+109,7	в 3,7 разів
Усього позичених коштів	470,5	27,3	500,3	20,4	+29,8	106,3

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
III. Залучений капітал на платній та безоплатній основі						
3.1. Забезпечення майбутніх витрат і платежів						
1. Забезпечення виплат персоналу	4,4	0,4	5,5	0,3	+1,1	125,0
2. Інші забезпечення	2,2	0,1	3,3	0,1	+1,1	150,0
Усього групою 3.1	6,6	0,5	8,8	0,4	+2,2	135,3
3.2. Зобов'язання за кредиторською заборгованістю						
3. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	380,3	22,1	690,9	28,2	+310,6	181,7
4. Поточні зобов'язання за розрахунками:	50,8	2,9	10,5	0,4	-40,3	20,7

- з бюджетом						
- з позабюджетних платежів	-	-	-	-	-	-
- зі страхування	4,1	0,1	5,4	0,2	+1,3	+131,7
- з оплати праці	15,2	0,5	10,1	0,4	-5,1	66,4
- з учасниками	14,3	0,5	6,4	0,4	-7,9	44,7
5. Інші поточні зобов'язання	60,5	3,5	250,2	10,2	+189,7	41,3
Усього за групою 3.2	525,2	30,6	973,5	39,8	448,3	185,3

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
3.3. Доходи майбутніх періодів						
6. Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-
7. Усього залучених коштів (група 3.1 + 3.2 + 3.3)	531,8	31,1	982,3	40,2	+450,5	184,7
Разом пасивів	1716,6	100,0	2448,5	100,0	+731,9	142,6

Як свідчать дані таблиці 1, в загальній сумі пасивів (загальному капіталі) ломбарду, питомі ваги власного, позиченого і залученого капіталу співвідносяться: на початок року як – 41,6; 27,3 і 31,1 %, а на кінець року – як 39,4; 20,4 і 40,2 %.

Це результат різних темпів зростання обсягів вказаних капіталів – відповідно на 135,2, 106,3 і 184,7 %.

Найбільше зріс статутний капітал з 10,3 тис. грн. до мінімального нормативного 200,4 тис. грн., або в 19,5 раза, що свідчить про зростання ролі власних коштів, і, звичайно, прибутку.

Зростання обсягів власного капіталу (і за рахунок прибутку також) на 251,6 тис. грн. сприяло скороченню довгострокового позичкового капіталу на 79,9 тис. грн.

В той же час, розширення діяльності ломбарду в поточному році викликало значне зростання обсягів залучених коштів – з 531,8 до

982,3 тис. грн., або на 184,7 %, в структурі яких продовжує залишатися висока питома вага кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги (28,2 % до валюти балансу).

Це розрахунки з позичальниками, які непогасили одержані кредити і заставлене майно яких виставлене на продаж.

В цілому, за рік структура власного, позиченого і залученого капіталу видозмінювалася відповідно до вимог оптимізації фінансової діяльності ломбарду.

3. Аналіз активів ломбарду

Метою аналізу активів ломбарду є встановлення тенденцій динаміки їх складу, структури, рівня ризиковості та дохідності.

Інформацією для аналізу є баланси та звіти про фінансові результати ломбарду: місячні, квартальні, річні.

Оцінювання тенденцій складу, динаміки, структури та рівня ризиковості й дохідності активів ломбарду здійснюється шляхом:

- аналізу тенденцій складу, обсягів структури і динаміки активів методом горизонтального аналізу (щодо їх динаміки) та вертикального аналізу (щодо їх складу і структури);
- оцінювання кредитного ризику на основі аналізу кредитної діяльності;
- оцінювання рівня прибутковості активів на підставі аналізу рівня доходів і витрат через їх співвідношення.

Розглянемо та проаналізуємо склад, обсяги та структуру активів балансу ломбарду та тенденції, що характеризують їх зміни (табл. 2).

Таблиця 2

Аналіз складу, динаміки та структури активів ломбарду

Складові активу	На початок періоду		На кінець звітнього періоду		Відхилення	
	сумат ис. грн.	частка, %	сума, тис. грн.	частка, %	абсолютне, тис. грн.	%
I. Необоротні активи						
1. Основні засоби, необоротні матеріальні активи та нематеріальні	604,0	35,2	602,0	24,6	-2,0	99,7

активи						
<i>Продовження табл. 2</i>						
1	2	3	4	5	6	7
2. Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	-	-	-	-	-	-
II. Оборотні активи						
3. Грошові кошти	4,0	0,2	60,0	2,4	+56,0	+ в 15 разів
4. Запаси	-	-	-	-	-	-
5. Векселі отримані	-	-	-	-	-	-
6. Дебіторська заборгованість, всього в тому числі:	1106,6	64,5	1784,5	72,9	+677,9	161,2
- За наданими фінансовими кредитами	1007,0	58,7	1664,5	68,0	+657,5	165,2
- За нарахованими відсотками за наданими фінансовими кредитами	15,0	0,8	31,0	1,3	+16,0	+ в 2,1 рази
<i>Закінчення табл. 2</i>						
1	2	3	4	5	6	7
- За	-	-	-	-	-	-

розрахунками зі страховими компаніями						
- За платежами бюджету	4,0	0,3	8,0	0,2	+4,0	в 2 раза
- Інша дебіторська заборгованість	80,6	4,7	81,0	3,3	+0,4	100,5
III. Витрати майбутніх періодів						
Витрати майбутніх періодів	2,0	0,1	2,0	0,1	-	-
Усього активів	1716,6	100,0	2448,5	100,0	731,9	142,6

Дані таблиці 2 свідчать, що в складі та структурі активів найбільшу величину за питомою вагою займає дебіторська заборгованість, яка має тенденцію до зростання, складає на початок року 64,5 %, а на кінець року – 72,9 %.

Друге місце належить необоротним активам, питома вага яких складає, на вказані періоди, відповідно 35,2 і 24,6 %.

Висока питома вага дебіторської заборгованості в структурі активів підтверджує характер діяльності ломбардів, адже переважна більшість господарських операцій пов'язана з видачею під заставу майна, фінансових кредитів позичальникам-дебіторам та нарахування їм відсотків за наданими кредитами.

Зростання обсягів дебіторської заборгованості, за наданими фінансовими кредитами, за обсягом з 1007,0 до 1664,5 тис. грн., або в 1,6 раза, та структурою з 58,7 до 68,0 %, а також за розрахованими відсотками за наданими кредитами відповідно 15,0 і 31,0 тис. грн. та з 0,8 і 1,3 %, свідчать про зростання обсягів ломбардних операцій.

Що стосується іншої поточної, в межах місяця, дебіторської заборгованості, не пов'язаної з ломбардними операціями, то обсяг її практично не змінився за рік, і знаходиться в межах 80,0 тис. грн., як

свідчення оптимуму, що склався як необхідний для того обсягу діяльності, якого досягнув ломбард.

Збільшення в 15 разів (з 4,0 до 60,0 тис. грн.) грошових коштів зумовлене необхідністю обслуговування зростаючого обсягу кредитної діяльності позичальників, переважно фізичних осіб, які отримують кредити з каси ломбарду.

Отже, діяльність ломбарду за звітний період характеризується активною політикою щодо зростання обсягів і оптимізації складу та структури активів.

4. Аналіз кредитної діяльності ломбарду

Ефективність ломбардної діяльності визначається діловою активністю, вона підтверджена зростанням обсягів кредитної діяльності на поєднанні з максимально допустимим рівнем кредитного ринку цих фінансових послуг.

Рівні цього ризику характеризуються такою системою показників, які розраховані на прикладі вказаного вище ломбарду (табл. 3):

1) питомою вагою кредитів, наданих під заставу виробів із дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, у загальній сумі наданих кредитів. Чим вона вища, то вищий ризик.

За даними таблиці 3, питома вага вказаних кредитів, раніше найбільш поширених, знаходиться в межах 10 %, що свідчить про їх невисокий рівень впливу на ризиковість вказаних операцій. В той час, висока питома вага кредитів, виданих під заставу побутової техніки найбільша — в межах 63–65 % і автомобілів — в межах 17–20 %, є значним фактором ризику в умовах впливу фінансової кризи;

2) коефіцієнтом, що виражає співвідношення суми оцінної вартості майна, прийнятого у заставу, і суми наданих кредитів.

За даними таблиці 3, це співвідношення складає 1,47 і свідчить, що одиниця вказаних кредитів забезпечена в 1,47 разів більшою вартістю заставленого майна, і ризик, таким чином, зведено до нуля.

Як правило, заставна вартість не може бути меншою одиниці плюс забезпечення нарахованих відсотків за непогашеними кредитами;

3) питомою вагою кредитів, погашених за рахунок майна, наданого у заставу, у загальній сумі погашених кредитів. Чим вона вища — вищий ризик. За даними таблиці 3, вона складає, в середньому за рік, незначну частку 5,16 %, хоча спостерігався протягом року і дещо нижчий її рівень — 4,95 %.

Це свідчить про невисокий рівень впливу ризику непогашення кредитів;

Аналіз кредитної діяльності ломбарду

Показник	Одиниця виміру	Минулий рік	Звітний рік	Звітний рік у % до минулого
1	2	3	4	5
Вихідні дані				
1. Сума наданих фінансових кредитів під заставу, всього у тому числі:	тис. грн.	23 241	30 005	129,1
а) виробів із дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння	тис. грн.	2223	3030	136,3
б) побутової техніки		15081	18780	124,5
в) автомобілів		4035	6030	149,4
г) нерухомості		-	-	-
д) цінних паперів		768	850	110,7
е) немайнових прав		-	-	-
є) іншого майна		1134	1315	116,0
2. Оціночна вартість майна, прийнятого в заставу	тис. грн.	34 164	44030	128,9

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5
3. Сума погашених фінансових кредитів, всього у тому числі:	тис. грн.	23 334	29550	126,6
а) погашено за рахунок майна, наданого в заставу	тис. грн.	1155	1 525	132,0
4. Сума нарахованих відсотків за користування фінансовими кредитами	тис. грн.	4 731	5 973	126,2
5. Сума погашених	тис. грн.	4 731	5 973	126,2

відсотків за користування фінансовими кредитами у тому числі:				
а) погашено за рахунок майна, наданого в заставу	тис. грн.	393	223	56,7
6. Сума отриманої неустойки (пені, штрафів) за прострочення виконання зобов'язань за наданими фінансовими кредитами, у тому числі:	тис. грн.	3	5	166,7

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5
а) погашено за рахунок майна, наданого у заставу	тис. грн.	2	3	150,0
7. Кошти, повернуті ломбардом заставодавцю	тис. грн.	6	8	133,3
Розрахункові показники				
8. Частка кредитів, наданих під заставу:				
а) коштовностей (р.1 а : р.1)	%	10,1	9,6	-0,5
б) побутової техніки (р.1б : р.1)		64,9	62,6	-2,3
в) автомобілів (р.1 в : р.1)		17,4	20,1	+2,7
9. Співвідношення суми оціночної вартості майна, прийнятого у заставу в	коеф.	1,47	1,47	0

загальній сумі погашених кредитів (р.2 : р.1)				
10. Частка кредитів, погашених за рахунок майна, прийнятог у заставу і сума наданих кредитів (р. 5а : р.3)	%	4,95	5,16	+ 0,21

Закінчення табл. 3

1	2	3	4	5
11. Співвідношення сум погашених і нарахованих відсотків за користування кредитами (р.5 : р.4)	коеф.	1,0	1,0	0
12. Частка відсотків, що були погашені за рахунок майна, прийнятог у заставу, в загальній сумі погашених відсотків за наданими кредитами (р. 3а : р. 3)	%	8,3	3,73	-4,57
13. Сума отриманої неустойки (пені, штрафів) за прострочення виконання зобов'язання за наданими кредитами на 1 грн. суми наданих кредитів (р. 6 : р.1)	коп.	0,013	0,017	+0,004
14. Частка неустойки, що була погашена за рахунок майна,	%	66,7	60,0	-6,7

наданого у заставу (р. 6 : р. 6а)				
--------------------------------------	--	--	--	--

4) коефіцієнтом, що характеризує співвідношення сум погашених і нарахованих відсотків за користування кредитами. За даними таблиці 3, він складав в аналізованому році 1,0 %. Це свідчить про оптимум, тобто, що всі нараховані відсотки були погашені. Адаже чим менше значення цього коефіцієнту, тим більш ризиковим є кредитний портфель ломбарду;

5) питомою вагою відсотків, що були погашені за рахунок майна, прийнятого у заставу, в загальній сумі погашених відсотків за наданими кредитами.

Чим вона вища, то вищий ризик. За даними таблиці 3, вона має середньорічний невисокий рівень – 3,73 % (хоча спостерігалось протягом року і значне її підвищення – до 8,3 %). Це означає зниження ризиків, адже обсяги і питома вага неповернутих кредитів скорочується і зменшується кількість та вартість прострочених кредитів, і нарахованих за це відсотків, які ломбард гасить реалізацією заставного майна;

б) сумою отриманої неустойки (пені, штрафів) за прострочення виконання зобов'язань за наданими кредитами на 1 грн. наданих кредитів. За даними таблиці 3, вона має тенденцію до зростання з 0,013 до 0,017 коп., і ризик також. Адаже чим більша сума неустойки на одиницю наданих кредитів, тим більший ризик кредитного портфеля;

7) питомою вагою неустойки, що була погашена за рахунок майна, наданого у заставу. За даними таблиці 3, вона відсутня. Але слід мати на увазі, що чим більша неустойка погашається заставним майном, тим більший ризик кредитного портфеля ломбарду.

Висновки. Для аналізованого ломбарду характерно те, що надання кредитів як за обсягом, так і питомою вагою, здійснюється на 90 % під заставу різного майна, а не дорогоцінностей, як це історично було притаманно ломбардам.

Також характерно, що основні показники, які характеризують рівень ризику здійснюваних кредитних операцій (співвідношення вартості майна прийнятого у заставу з сумою наданих кредитів, рівень своєчасно погашених кредитів, розмір неустойок за прострочені кредити та інші) мають оптимальні або близькі до них значення – як свідчення нормальної діяльності ломбарду.

5. Аналіз доходів, витрат та ефективності діяльності ломбарду

Метою аудиту доходів і витрат є визначення тенденцій їх динаміки, структури та оцінки рівня доходності та витратності ломбарду.

На підставі звіту про фінансові результати в таблиці 4 здійснено розрахунки відповідних показників, що характеризують як поточну діяльність ломбарду, так і вцілому за звітний рік, як в частині стабільних (основних), так і нестабільних джерел доходів і витрат.

Динаміка показує тенденції зростання як доходів (на 150,5 %), так і витрат (на 115,4 %) з позитивним переважанням темпів доходів на 35,1 % — як свідчення зростання ефективності діяльності ломбарду.

У структурі доходів найбільш зростаючу питому вагу займають нараховані відсотки за користування фінансовими кредитами — 73,4 % за III квартал і 84,2 % за IV квартал звітного року. Останнє зростання свідчить як про більш обачливу політику видачі фінансових кредитів, так і скорочення питомої ваги невикупленої застави.

У складі структури витрат за вказані періоди найбільші за обсягами і питомою вагою, які зростають, це характерні для ломбардів витрати на оренду, охорону, страхування, рекламу та маркетинг, юридичні, які склали за III квартал 86,3 %, а за IV —ий — 88,1 % всіх витрат.

З метою визначення ефективності витрат, їх рекомендується (доц. А.М. Арістова) аналізувати за такими групами:

- витрати, що пов'язані із адмініструванням бізнесу ломбарду (на заробітну плату, оренду, охорону, страхування, рекламу і маркетингові послуги, юридичні послуги);
- витрати на формування резервів для покриття ризиків неповернення основного боргу за кредитами, гарантіями, поруками, придбаними цінними паперами, іншими видами заборгованості, визнаними нестандартними;
- фінансові витрати (витрати, пов'язані із залученням коштів) та інші витрати.

Таблиця 5

Ефективність діяльності ломбарду за доходами і витратами

Показник	За III квартал	За IV квартал	Зміни (+) або (-)	З початку року	IV квартал до річних показників (+) або (-)
1. Витрати на 1 грн. доходу, грн.	0,63	0,48	-0,15	0,65	-0,17
2. Витрати з адміністрування бізнесу на 1 грн. доходу, грн.	0,58	0,44	-0,14	0,59	+0,15
3. Витрати на формування резервів на 1 грн. виданих кредитів, грн.	0,01	0,02	+0,01	+0,06	- 0,04
4. Фінансові витрати на 1 грн. залученого у заставу майна, грн.	0,01	0,01	0	0,05	- 0,04

На підставі вказаного групування розраховується система показників (табл. 5), що характеризують рівень ефективності здійснюваних витрат, це:

1) витрати на одиницю доходів — характеризують, скільки витрат припадає на 1 грн. доходів ломбарду. Чим більша величина витрат на одиницю доходів, тим менша дохідність діяльності ломбарду;

2) витрати з адміністрування бізнесу на одиницю доходів — відображають суму витрат із адміністрування бізнесу на одиницю доходів;

3) витрати на формування резервів на одиницю фінансових кредитів — показує рівень резервування за нестандартною заборгованістю;

4) фінансові витрати на одиницю залучених коштів — характеризують вартість залучених коштів.

Розраховані показники, що характеризують ефективність діяльності ломбарду узагальнюються для оцінки в окремій співставній таблиці.

Дані таблиці 5 можуть свідчити як про скорочення витрат на 1 грн. доходу (як в цілому, в тому числі адміністративних), так і про високий рівень, що покаже низьку ефективність діяльності ломбарду, де вимагатиме доформування резервів на покриття можливої непогашеної заборгованості позичальниками на створення резервів на покриття ризиків за всіма видами можливого непогашення заборгованості, а також фінансових витрат на утримання залученого в заставу майна.

Перспективи подальших досліджень. Розглянута методика проходить апробацію в ломбардах України.

Відповідні вдосконалення в неї будуть внесені після узагальнення одержаних зауважень і рекомендацій.

Висновки. Запропоновані методичні засади аналізу діяльності ломбардів розроблені на підставі вимог законодавчих і нормативно-правових актів України та узагальнення практичного в ринкових умовах досвіду. Вони можуть бути використанні і в навчальному процесі нового навчального курсу вищих навчальних закладів «Аналіз діяльності банківських і небанківських кредитних установ».

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. — № 2664-III.
2. Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами, затв. Держфінпослуг від 26.04.2005 р. — за № 3981.
3. Методичні рекомендації по веденню бухгалтерського обліку ломбардами, затв. Розпорядженням Держфінпослуг від 07.05.2004 р. № 531.

4. Порядок складання та подання звітності ломбардами до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, затв. Розпорядженням Держфінпослуг від 04.11.2004 р. № 2740.
5. *Арістова А.М.* Економічний аналіз діяльності фінансових посередників : навч. посібник / *А.М. Арістова*. – К. : Київський нац. торг.-економ. ун-т., 2009. – С. 241–259.

ГЕРАСИМОВИЧ Анатолій Михайлович – доктор економічних наук, професор кафедри «Менеджменту банківської діяльності» ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Наукові інтереси:

- облік, аналіз та аудит промислових підприємств, банків, страхових компаній та сфери фінансових послуг — кредитних спілок, ломбардів, лізингових компаній, компаній з управління активами та недержавних пенсійних фондів.

Тел.: (моб.) (067)705–24–68; (роб.) (044)569–09–50

E-mail: afconsul@yandex.ru.

ГЕРАСИМОВИЧ Інна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Наукові інтереси:

- аудит;
- облік міжнародної економічної діяльності;
- управлінський облік та контроль.

Тел.: (моб.) (067)797–79–98; (роб.) (044)569–09–50.

E-mail: gerasiminna@yandex.ru.

МОРОЗОВА-ГЕРАСИМОВИЧ Наталія Анатоліївна – кандидат економічних наук, аудитор ТОВ Аудиторської фірми «Консультант».

Наукові інтереси:

- аудит;
- управлінський облік;
- аналіз діяльності підприємств.

Тел.: (моб.) (067)706–74–24; (роб.) (044)569–09–50.

E-mail: morozova_konsultant@ukr.net.

Стаття надійшла до редакції 19.08.2013

